

עין משפט
נר מצוה
נא:

עַד אַ מִי חֵינּוּ מֵהֶן
מִדֶּבֶר הֵן ג' וְעַיִן
שֶׁסָּמַן לְאַחֵן קֵץ טוֹשִׁיעַ
חֲמִשָּׁה רַבּוֹת סֵפֶר כֹּה:
עֵד ב' מִי שֶׁסָּמַן הֵן
סָמַן שֶׁסָּמַן טוֹשִׁיעַ שֶׁסָּ
סֵפֶר כֹּה:
עַד ג' ד' מִי שֶׁסָּמַן הֵן [ג]
ד' טוֹשִׁיעַ שֶׁסָּמַן כֹּה:
עַד ה' ה' מִי שֶׁסָּמַן הֵן ו
טוֹשִׁיעַ שֶׁסָּמַן כֹּה:

רבינו חננאל

הבא מי ידע דמחל. וכן הכותב
דפסקין רב אס מתה אלו י
קיים והאמר רב יש עליו אונאה
אשמו קודם שמת ואל"ס א"ע
דנכתב אס על פה איה יוכל
למחול לכחובה והא סבר ר' יהודה
דבדמון מנאו קיים ולפיני דכחובה
אלא דע דמחלה דלמור איה מתות
קודם וייל להם פריך לשמאל
מפליג א"י פריך לאזי דאמר בסמוך
ממורבא רב דאמר כ"מ א"י כיון
דקלה בעיניו להוציא דעה ומחלה:
אבר הבא מי ידע דקסר. וכן
דמות (דף ג.) וקסר ד"ק
ששטאל) דפריך לשמאל מאונאה
שבעיות האס בשבעיות ומי לא
ידע דקסר דלמור יפרע לו
קודם שבעיות:

על מנת שאין בו, פיר' רש"י אזי
מבטיחן שאין בו אונאה ויש
בו אונאה והיו גם מקח טעות וקשה
לדפוס"ק דמכות (סג) דמדהו' על
מנה שאלה דמכות צביעות דמשמטו
מנה ומהם לא שרי האי טעמא
אלא הוי טעמא שאין לו כח להטות
שלא מחול צביעות על המלוה וי"ל
דלא דמדי אלא היידי דגבי אונאה
יש חיוב קצת לשון שאין עליו לשאון
זה היידי צביעות יש חיוב קצת
לשון זה ולשון זה ורבינו שמואל
המפרש דע"מ שאין בו אונאה משמע
על המנה שלא יחול חיוב דלא חווי
על המקח וי"ב הו"ל כח והספד הוי
מנה דומה דצביעות:

הנושא ונותן באמנה פ"י רש"י
שמאמינו שימכרונו כמו
שיוכל אין לו עליו אונאה והירות
וההפסד נמשלחו וקשה דאין שיך
לשון אונאה על זה ועוד אי שניה לא
קבל עליו אחריות פשיטא שהירות
וההפסד נמשלחו ואי קבל השליח עליו
אחריות וההפסד א"כ י"ש לו עליו

לֹא כִּי יוֹתֵר מֵעַט וְהִשְׁתָּא שִׁיךְ

היהודא אלא וירעה שבר
הנהיגה על עמי שפן
על עלי קרעו מנה
ותעצמה וקדו מחלה אבל
נבחי אונתא מי דרעה דאית
נבחי אונתא ומחל
אפי' ר' יהודה הנחמני
אזי לא הו' אונתא בל
אזי ר' יהודה ר' הא'
והנחמני באמנה והאומר
לחבירו על מנה שפן
על אונתא אין לו
עלי אונתא ר' דאמר
אפי' ר' יהודה ר' הא'
ונתא תנא שפן כסדרא
גולה אמר מני. ומפיק אב
ר' קאמר ר' בסתמא אבל
במפשי' ר' הא' תנא
מנה שאמר ר' קהנן
על שאני מוכי' ר' בלקי'
וזה דר' אינו על שאני
שפן אלא ק' על מנה
שאין ר' על אונתא ק'
ר' קהנן אמר למיכיל שפן
על שאני קרע' מנה שפן
יודע ששור ק'ק' על מנה
שאין ר' על אונתא ק'
על אונתא אפי' ר' מרד
דבפשי' ר' הא' אונתא
על עלי אונתא והוא
מחמיה דר' תנאיה הנחמ
והנחמני באמנה במפשי'
אין למיכיל אין לו עלי
אונתא אבל א' אמר על
שפן שפן א' אונתא. ר"י
ר' שפן א' אונתא. וקיימא
לר' באמרי' אונתא
אסורה היא. ר' תנא
האמנה דר' ר' הא'
דחש' את הרע באמנה
ורופס' כשהו אלא או זה
או זה (וח' וזה) באמנה או
זה (או זה) (וח' כשהו.
ונתן לו שפן כתי' ר' הא'
והנחמני חסד חבני על דאמרי'

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

רש"י ופרי"ך וסב"ר רב תנאו
התם נמי לא ידע שחמות
שם דף נו. ושם) דפרי"ך טעמא

אבל הכא מי ידע דמחיל ושמואל אמר אנא דאמרי אפילו לר"מ עד כאן לא קאמר ר"מ ה"מ אלא דודאי קא עקד אבל הכא מי יימר דקא עקד מידי אמר רב ענן ^לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל האומר לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה אין לו עלי אונאה ^{ע"מ} שאין בו אונאה הרי יש בו אונאה מיתבי ^ההנשוא והנותן באמנה והאומר לחבירו ^{ע"מ} שאין לך עלי אונאה אין לו עלי אונאה לרב דאמר אנא דאמרי אפילו לר' יהודה הא מני אמר אביי מחוורתא רב אמר כר"מ ושמואל דאמר כר' יהודה רבא אמר לא קשיא כאן כסתם כאן במפרש דתניא כמה דברים אמורים כסתם אבל במפרש מוכר שאמר ללוקח חפץ זה שאני מוכר לך במאתים יודע אני בו שאינו שוה אלא מנה על מנת שאין לך עלי אונאה אין לו עלי אונאה יוכן לוקח שאמר למוכר חפץ זה שאני לוקח ממך במנה יודע אני בו ששוה מאתים ^{ע"מ} שאין לך עלי אונאה אין לו עלי אונאה ת"ר ^ההנשוא והנותן באמנה הרי זה לא יחשב את הרע באמנה ואת היפה בשוה אלא או זה הרע באמנה או זה וזה בשוה ונותן לו שכר כתף שכר גמל שכר פונדק שכר עצמו אינו נוטל שכר נתן לו שכר משלם שכרו משלם מדויקא קא יתיב ליה אמר רב פפא ^הבדורוי דיהבי ארבע למאה: **מתני'** כמה תהא הסלע חסירה ^הולא יהא בה אונאה ר"מ אומר ארבע איסרות איסר לדינר ור' יהודה אומר ארבע פונדיונות פונדיון לדינר ור"ש אומר

ט שמאמיט צכמה קנה ויותן
שפיר אין עליו אונאה:

ח פסק כרז דהלכתא
יגו אס מותר לעשות כן אל
כרז כשמואל דרבי ושבאילתא
גביתא תמוס דרז כריתא קל
יגו לרביה שפיר כ"י יהודה
ולא כרזי יהודה ורבי"ן פ"י
בסחם פ"י שלא אמר ע"מ
אזה ועבס כאומר יודע אני
אז נמי ידע אורחא דמילתא
אונאה רגיל לומר אילני דע
ידע באמנה פ"י רש"י שטות
מדר ומתחיל לו מעות היפה ע
ה"ל לאחוי ולא הכא
דלחא פ"י ר"מ שקטנ"י דברי
אז אני מאמין כמה נתח
שחרי לא נתן לו על הרע
כולס יחד יתבס כולס דינר
שכס כל אחד דביר ומאי וגס
המורח הלשון

קמץ דף ט: כל דבר שנמדה
 פסקל: וישני פונדיונים לרני
 זה לרב לאמר שמות מקח שמ
 דהוי לרב ביטול מקח ובגמ'
 דהוי נמי אונאה וה"ק ב' פונד'
 דמיייר שמכר לו טלית שזה
 חזק לפי שהאונאה והטעות תלו

עקר. שבו דאן צו אונז: דודא עקר.
זרע שטייט עלייך שאל כסות ועונה
י' הוא נאמן לאחר זמן מחנה בעלמא
עקר. שאל לא יא צו אונז: אין

דערק: שאין צו אונזש. אס אמר
 לו בלשון זה אין זה לשון מחילה
 אונזש אלץ לשון מציעת אונזש
 דע"מ שאין צו אונזש אמר והרי
 יש בו חזקת טעות גמי הרי ואס רצה
 לחזור לגמרי: **הטעם ונוסח**
באפנה מכור כמה שחובל וכן לי
 המעטע לזמן פשוטו סומך עליך
 וטוען לו שכל טעמו נדלקתמן
 לו עליו אונזש. לומר יתור היה שזה
 ואס מכר זה בדמים רבים אין זה
 יכול לומר לא אמן אלץ דמיו:
מחוררפא כו. ורז מוקף לה כרבי
 יהודה דלפי"ה בינא דלף דלף (א) ומחיל
 גמי אמר: **ספס**. דע"מ שאין ק"י עליו
 אונזש דלף דיע דמחול: **מפרש**. שפירש
 לו יודע שמי עש אונזש ואמי מוכרו
 ק"י ע"מ שאין ק"י עליו אונזש דבזה
 אמר רבי יהודה דמנשה ונחלו קיים
 דמיו לשאר וכסות: **כמה דברים**
אמורים. דיש אונזש לזה על זה:
כססה. מדר: **אכל כספס**. כגון
 יוכר ר"י: **הטעם ונוסח באפנה כו**

דמיון: "הרי זה לא יאסור לך" (דברים כ"ד, כ"ג).
אם הרע באמת ואם היפה באמת.
לרבות לו המצוות מעות היפה שזכר
טרחו. כגון היה לו שני יטות יפה
שם לו עליו קופסין ללקחן בבת
אחת והרע שאינו נמכר אלא בחטות
לא יאמר לו הרי כך יפה בשוויו
ע"מ שתמכור לי הרע בחטות כמה
שחללתי לך. וכן יאמר לו הרי
שנים ופוטור עמנו המצוות מעות
של דמי היפה מלחם שזכר טרחו על
הרע והרע כרבים: אלא או זה וזה
באמת. ויחן לו דרך הענות
באמת ששכר תשובה יפה להם

א: או וזו בשב. והשכר יהא של
שכר גמל. אם נתן בלמנה כשיבואו
 ויבטלו מצינו לחנות ואם הוצרך לגמלים
 ומוכרי בגדי קנבוס **שכר קלוב** להם
 כן במחשבתו **מתני' מהם ססא ססלע**
 וזו שזתק וחסר כמה מחסר וזה הוילאי
 למלע: **איסר לדינר.** והוא אחד מכ"ד
 פונדיונים פונדיון שני איסרין. ובגמ' (א)
 מסורה אמר' שמות וכלן י' אומרים
 עשה פונדיונים. אחד משנים עשר:
 שמונה

עד אם אמר אמת ואמת אפילו כר"מ
ברט בחטות כמו שיוכל שישלם לו את
הנזק. ואמר הר"ר בחטות נחשב מעט והוא
לגבי אונאה ועוד שכתב נתן לו שכר
לא אחד דינר וזהו ומהם הרעים אינן
יחידים לא יחשב לו הר"ר דינר דינר כיון
שנתן לו דינר דינר והוא אונאה אלא
כבוד רעים לבדם יחשב כל אחד ואחד
זו אינו נוטל שכתב נתן לו שכר פי'

מכדי לאונאה חזר ו"ל דהבא צמרת
גז משום דרבי יהודה נקט פונדיון
שמעון אם מכר סלע שזה כ' מעות
ועון ואפי' לשמאל דאמר שמואל
פונדיונות פחות פרוטה היו מחילה
שחקר ד' מעות דיינו שחזק מקה
ות והבא העטות והאונאה היו כסלע:
תנא

מסורת הש"ס

(א) [גיטין פד:], (ב) [מטות
2:], (ג) [תוספתא פי"ג],
(ד) [סו], (ה) [ג"ר בלרדרי],
רש"י (ו) [ע"י חס' חולין
נד: ד"ה כפלע], (ז) [ג"ר
בלרדרי], רש"י (ח) [לנקמן
נב:], (ט) [בכורות מט:],
(י) [סוף פי קנא], (כ) [ואי
יודע בל"ג], (ל) [שי"ן לרף
שלמה].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מחוללת
וכו' דמחיל גמי:

מוסף רש"י

דודא קא עקר. שר
מפר לה קדושין ושרי
לפניו להמשיב כטון, וי
לחני על מנת שלא יחשיב
לחני ליה ענין ויחשיב
על מנת שאין לך עלי
אונאה איך לו עליו
אונאה. אכחשתה פל
שמהו במורה מלוי
והוא אמר לו על מנת
שאיין בו אונאה, אין זה
מנהג שדמול לו אונאה,
אחרי הויא מנהג שדמול
אונאה במנהג זה, ושרי
לחני שיש בו אונאה, ושרי
מורה שדמול לך עליו
אונאה ושרי זה.